

Miodrag Janković

Beseda na promociji knjige

DR DAVID ALBALA - SPECIJALNI DELEGAT PRI JUGOSLOVENSKOM KRALJEVSKOM POSLANSTVU U VAŠINGTONU 1939-1942

**(29. decembar 2010. godine,
Zadužbina Ilije M. Kolarca, Beograd)**

Nije ovo samo knjiga o jednoj tajnoj diplomatskoj misiji, ni još jedna lamentacija nad tragedijom srpskog naroda, nije ovo samo još jedan dokaz o velikoj usamljenosti Kneza Pavla Karađorđevića koji se na čelu države našao u najgorem trenutku nove srpske istorije, nije ni žalopjeka za nestalom Kraljevinom, još manje za Jugoslavijom.

Otvorivši korice naćićemo se u 1940. godini, uoči kobnog 27. marta.

Knjiga dr Đorđa Lopičića, pre svega, govori nam o jednom danas zaboravljenom čoveku, beogradskom Jevrejину dr Davidu Albali.

Ko je bio taj naš sugrađanin?

Njegova supruga, profesor Paulina Albala, ostavila je lepo svedočanstvo o životu ovog, po svemu, izuzetnog čoveka.

David Albala se rodio u Beogradu 1886. godine, u porodici sefardskih Jevreja, u Beogradu je završio osnovnu školu i gimnaziju a studije medicine u Beču. U prestonici dvojne monarhije postao je istaknuti borac za stvaranje jevrejske države u Palestini, nadahnut cionističkom ideologijom Teodora Hercla.

U Balkanskim ratovima i u Prvom svetskom ratu učestvovao je kao lekar i borac, bio ranjen, preživeo pegavi tifus i koleru. Bio je odlikovan srpskim ordenima za hrabrost i zasluge, bio je nosilac Albanske spomenice. Dr David Albala je preminuo u Vašingtonu, 1942. godine.

Dr Đorđe Lopičić je pred čitaoca postavio više planova koji se objedinjuju u ličnosti Dr Albale.

Najpre sredina iz koje je potekao i velika čežnja tih beogradskih Jevreja za otadžbinom iz koje su bili proterani: za Palestinom i Jerusalimom.

Cionizam ima svoje korene u Zemunu i Beogradu pa tek posle toga u Beču gde je na studije medicine poslat mladi Albala.

Zatim dolaze Balkanski i Prvi svetski rat; dr Albala se kao lekar i vojnik bori za srpske živote. Preživljava povlačenje preko Albanije i 1917. godine, iz Soluna ga Nikola Pašić šalje u SAD, kao člana srpske vojne misije.

Dr Albala, videćete u ovoj knjizi, preko svojih veza uspeva da obezbedi ratni kredit Srbiji u iznosu od milion dolara. Ali i nešto mnogo značajnije kako za jevrejsku, tako i za srpsku istoriju.

27. decembra 1917. godine, šef srpske ratne misije u Vašingtonu, opunomoćeni ministar dr Milenko Vesnić, uručio je pismo dr Davidu Albali u kome srpska vlada, dakle, Kraljevina Srbija, priznaje pravo jevrejskom

narodu na svoju državu u Palestini. Istorijsko pismo! Srbija je priznala državu Izrael čitavih trideset godina pre nego što je ona *de jure* započela svoj novi život.

U martu mesecu 1918. godine, u svečanom defileu na Petoj Aveniji defilovala je prva jevrejska brigada koja se kasnije borila u Palestini. Brigadu su predvodili američki major Vajt i srpski kapetan dr David Albala.

To je ona prva zvezda dr Albale na nebu naše i njegove otadžbine.

Krajem 1939. godine, dr Albala i njegova supruga su otputovali u SAD.

Knez Pavle je dobro poznao dr Albalu, poznao i cenio. Dr Albala je bio visoko obrazovan čovek, eklektik, kao i Knez Pavle, govorio je sve najveće evropske jezike i Knez ga je pozivao u Beli dvor da sa njim opuštено razgovara ili čuje njegovo mišljenje o problemima koji su ga pritiskali. Dr Albala je bio diskretan i nije izazvao zavidljivost beogradske političke čaršije.

Svetski rat je već bio započeo nemačkim napadom i okupacijom Poljske, kad je Knez Pavle poverio dr Albali tajnu misiju u SAD: dobijanje zajma za moderno naoružanje (brzi aeroplani, antiavionski i anti tenkovski topovi).

Dr Albala je otišao u SAD i o svemu što je uradio pismeno obavestio ministra inostranih poslova dr Aleksandra Cincar-Markovića i Kneza Pavla. Ti njegovi izveštaji se ovde prvi put obelodanjuju. Dr Đorđe Lopičić ih je pronašao u Arhivu Jugoslavije i sad objavio.

Videćete kad pročitate, Albalini izveštaji su velika škola, najpre znanja iz diplomatije, zatim politike, geopolitike i najzad, škola poštenja.

To je druga zvezda dr Davida Albale na nebu njegove i naše otadžbine.

Dr Đorđu Lopičiću je uspelo da ovoj zaboravljenoj misiji dr Albale da aktuelnost. Jednostavno, objavio je odluku Državne komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača „Demokratske federativne Jugoslavije“ datiranu 17. septembra 1945. godine.

Tom odlukom koju je potpisao dr Dušan Nedeljković, komunisti su Kneza Pavla proglasili za «zločinca».

Evo šta su naveli u rubrici „kratak opis i kvalifikacija zločina“:

„Izdaja naroda. - Gaženje Ustava. - Sabotaža naoružanja i pripreme zemlje za rat. - Razbijanje jedinstva naroda Jugoslavije. - Priprema agresivnog rata.“

Kada budete pročitali ovu knjigu biće vam odmah jasno da su komunisti lagali. Ne samo po novinama i u knjigama istorije, lagali su, evo, u jednom pravnom aktu.

Izveštaji dr Davida Albale govore da je knez Pavle želeo da nabavi moderno naoružanje kako bi se zemlja mogla odbraniti od agresora.

Amerikanci nisu odobrili kredit. Bili su neutralni. Osim toga Srbija nije vratila onaj kredit od milion dolara koji je dobila 1917. godine. Jugoslavija ju je mnogo koštala. I danas je košta. I ko zna koliko decenija će još naša Srbija morati da otplaćuje Jugoslaviju!

Ovaj akt Brozove Državne komisije laže! Kaže da je Knez sabotirao naoružanje vojske i pripreme zemlje za rat.

Zato će vam odmah biti jasno zašto su izveštaji Dr Albale bili zatureni. Nemoguće da niko nije za njih znao, neki poslušnik ih je zaturio. Zbog potrebe da se Knez zauvek ocrni.

Svoj ideološki obračun sa Knezom Pavlom, koji nije krio svoj prezir prema komunistima, Brozovci su oslonili na laž. Za drugo nisu bili sposobni.

Šezdeset dve godine posle ove odluke Državne komisije, ćerka Kneza Pavla, Kneginja Jelisaveta, podnela je zahtev nadležnom sudu u Beogradu da se njen otac rehabilituje. Dala je dokaze - na osam hiljada stranica! I ona čeka odgovor već dve i po godine.

Čeka da se abolira LAŽ. Kneginja veruje da je to jedan od preduslova za bolju budućnost Srbije.

Kneginja Jelisaveta ČEKA da „demokratska vlast“ i njeno „nezavisno sudstvo“, ponište odluku komunističke Državne komisije.

„Demokratska vlast“ takođe čeka, da se Kneginja, i mi sa njom, umorimo i zaboravimo.

Ja vam, ovde, večeras, kažem: nećemo se nikada umoriti i nikada nećemo zaboraviti!

Kao što nismo zaboravili podvige dr Davida Albale, tako, neka im je na znanje „demokratama“, nikada nećemo zaboraviti sramotu koju su Srbiji naneli komunisti. Nikada nećemo zaboraviti uvredu koju su komunisti naneli najvećem srpskom Knezu, svetlom Knezu, besprekornom aristokrati, našem uzornom, velikom i čestitom Knezu Pavlu Karađorđeviću. Tako nam Bog pomogao.